

Exnr: 2 van 20 Exn

NOTA

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Nota bestemd voor
- de Minister van Defensie
- de Staatssecretaris

d.t.v. de Secretaris-Generaal

(125/3)

Nummer
DIS97001357

Datum
20 maart 1997

Onderwerp:
Inlichtingenbulletin

1. Hierbij doe ik U toekomen Inlichtingen-Bulletin nr. 11/97 van de MID.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

my
Brigade-generaal

Bijlagen

- 1 -

Opsteller

drs

Doorkiesnummer

070 -3186967

Bur. Secretaris-Generaal	
20-3-97	Dag 000700

[REDACTED]

INLICHTINGEN-BULLETIN NR.: 11/97
(20 maart 1997)

RUSLAND

Onverwacht aanblijven [REDACTED] als Minister van Defensie

Tegen de verwachting in heeft President [REDACTED] gehandhaafd als Minister van Defensie. De wijzigingen betreffen primair de sociaal-economische departementen. Naar wordt aangenomen heeft hij dit gedaan om de politieke onrust te beperken en de strijdkrachten niet nog meer van zich te vervreemden. Tegen die achtergrond kunnen ook [REDACTED] ferme publieke uitspraken over NAVO-uitbreiding aan de vooravond van zijn ontmoeting met [REDACTED] worden gezien. In de sterk anti-NAVO gezinde Doema en in de strijdkrachten leveren dergelijke uitlatingen de President politiek kapitaal op.

Binnenkort moet [REDACTED] beslissen tot een ingrijpende militaire hervorming of anderszins een steeds verdere ondermijning van het Russische militaire vermogen accepteren. Het lijkt erop dat [REDACTED] van [REDACTED] nog een kans krijgt om hervormingen van de grond te krijgen. Na afloop van zijn gesprek met de President op maandag jl. kon uit de woorden van [REDACTED] worden afgeleid dat de hij eindelijk toestemming had gekregen om een van zijn belangrijkste tegenspelers in de defensieleiding, de Opperbevelhebber van de Landstrijdkrachten [REDACTED] te ontslaan. Daarmee lijkt de weg vrij voor een ingrijpende herstructurering van de Landstrijdkrachten. De Generale Staf heeft plannen om op korte termijn tien divisies te ontbinden of tot een kleinere eenheid om te vormen, en twintig divisies een veel lagere vredessterkte te geven. Het vrijkomende personeel zou naar de resterende divisies en brigades moeten gaan, die momenteel allen onderbezet zijn. De Landstrijdkrachten zouden gaan bestaan uit ±35 actieve divisies en brigades, waarvan een deel significant meer paraat zou zijn dan nu, en circa 35 mobilisabele divisies. Op dit moment tellen de Landstrijdkrachten ongeveer 80 weinig parate divisies en brigades. Naast eerder genoemde herstructurering van de divisies zouden de Luchtlandingstroepen aan de Landstrijdkrachten moeten worden toegevoegd.

Omdat besluitvorming over de vorm en omvang van de Russische strijdkrachten op langere termijn nog niet heeft plaatsgevonden houden zowel [REDACTED] als [REDACTED] hun opties open. Voor [REDACTED] blijft de mogelijkheid bestaan dat Rusland de aandacht zal blijven richten op strijdkrachten, die na de huidige periode van zwakte en nadruk op het concept van nucleaire afschrikking, optimaal in staat zullen moeten zijn tot grootschalig conventioneel optreden. Voor [REDACTED] blijft het mogelijk om op een later tijdstip alsnog [REDACTED] te vervangen en verder te gaan met een meer ingrijpende herstructurering van de krijgsmacht met een blijvende nadruk op nucleaire afschrikking en minder omvangrijke conventionele strijdkrachten. Dit laatste concept is eerder voorgesteld door onder meer de Secretaris van de Defensieraad, [REDACTED]

Patstelling rond ratificatie Chemische Wapensverdrag

Binnen de Senaat van de VS bestaat nog steeds een aanzienlijke groep volksvertegenwoordigers die weerstand blijft bieden tegen de ratificatie van het Chemische Wapensverdrag. Deze groep wordt aangevoerd door de Republikeinse Senator [REDACTED] [REDACTED] die tevens voorzitter is van de (in deze zaak) niet onbelangrijke Senaatscommissie voor Buitenlandse Betrekkingen¹. De belangrijkste argumenten van deze groep zijn dat geen geloof wordt gehecht aan een waterdichte verificatie in 'verdachte' landen en dat verificatie een grote last zal blijken te zijn voor de Amerikaanse chemische industrie. Bekende argumenten, waar door de Amerikaanse regering tijdens de onderhandelingen van het verdrag terdege rekening mee is gehouden. Waar binnen deze groep nog onvoldoende aandacht voor is, zijn de consequenties die de VS moeten dragen als het niet ratificeert. Zo is het niet actief kunnen deelnemen aan inspecties nog altijd een veel slechtere optie, dan het risico te lopen om tijdens inspecties eventueel iets over het hoofd te zien. Ook zal de Amerikaanse chemische industrie bij niet-ratificatie aanzienlijke schade oplopen door export-belemmerende maatregelen van de kant van landen die wel hebben geratificeerd.

Al met al een zeer ongewenste situatie, waar onder meer op is gewezen door de voormalige Republikeinse presidenten, [REDACTED] en [REDACTED]. Een duidelijke oproep door de Amerikaanse president, over alle partij-politieke belangen heen, zou de Senaat uiteindelijk tot ratificatie moeten kunnen brengen².

De mogelijkheid voor de Russische president om als eerste een dergelijke oproep te doen lijkt in de huidige situatie niet reëel. Twee redenen zijn hiervoor aanwezig, de ene is van binnenlandse en de andere van buitenlandse aard. Een oproep aan de Duma en Federatieraad om te ratificeren, zonder dat de VS hier toe zouden hebben besloten, zou de binnenlandse positie van de Russische president alleen maar verder aantasten. Door zo een actie zou hij zich volstrekt ongeloofwaardig maken in de ogen van nagenoeg alle Russen, iets wat hem uiteindelijk in een zeer kwetsbare positie zou kunnen brengen en wat geen enkel positief effect zal hebben op het Russische ratificatieproces. Dit is dus geen reële optie. Na ratificatie door de Amerikaanse Senaat, is het voor de Russische president daarentegen wel mogelijk om zo een oproep te doen, waarbij hij in dat geval zijn volle politieke gewicht zal moeten inzetten.

¹ Foreign Relations Committee

² De ratificatie van het Chemische Wapensverdrag werd eind 1996, kort voor stemming in de Senaat, door de regering teruggetrokken omdat het door de Republikeinse meerderheid weggestemd dreigde te worden.

³ Russia dodges chemical arms ban, [REDACTED] The Washington Times, 4 februari 1997; Russian Project Could Expedite Chemical Arms, [REDACTED] The Washington Post, 5 februari 1997.

[REDACTED]

Overwegingen voor de VS en/of voor de Russische Federatie om nu (nog) niet te ratificeren, zouden ook kunnen zijn gelegen in de verplichtingen die het verdrag met zich meebrengt ten aanzien van de vernietiging van de huidige arsenalen chemische wapens. Het verdrag voorziet dat deze vernietiging binnen tien jaar moet zijn uitgevoerd (onder uitzonderlijke omstandigheden met maximaal vijf jaar te verlengen). In beginsel moeten alle chemische wapens dus in april 2007 (2012) zijn vernietigd.

Voor de VS, met ruim 20 jaar ervaring in het milieu-verantwoord vernietigen van chemische wapens, begon de vernietiging van het arsenaal al in 1990. Deze vernietiging moet bij wet in december 2004 zijn afgerond. De VS hebben dus, onverwachte omstandigheden daargelaten, geen vernietigingsprobleem.

Een heel andere situatie doet zich voor in de Russische Federatie. Daar is de daadwerkelijke vernietiging nog steeds niet echt op gang gekomen en ontstaat er gaandeweg een probleemsituatie die uiteindelijk alleen nog door buitenlands kapitaal en technologie lijkt te kunnen opgelost. Alleen met intensieve buitenlandse hulp en kapitaal lijkt de termijn 2007-2112 nog haalbaar. Of de Russische Federatie er belang bij heeft om, om die reden het Chemische Wapensverdrag niet te ratificeren moet echter ernstig worden betwijfeld. Het zou zich daarmee om meerdere redenen ernstig te kort doen. Allereerst zou dit de Russische (politieke) geloofwaardigheid in de wereld uiterst negatief beïnvloeden.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

⁵ Officiële Russische verklaringen bij bezoek van leden van de 'Conference on Disarmament' aan [REDACTED] in 1987; Het bilaterale VS-Sovjet Verdrag uit 1990, handelend over een vergaande vernietiging van beide chemische wapen en arsenalen, het beëindigen van de produktie van chemische strijdmiddelen en het niet meer uitvoeren van tests met chemische wapens. Dit zogeheten 'Bilateral Destruction and Non-Production Agreement (BDA)' werd getekend door de presidenten [REDACTED] en [REDACTED] tijdens hun topperleg in Washington. De status van het verdrag is onduidelijk, temeer daar het opstellen van de implementatie-protocollen nooit is afgerond;

⁶ Het Wyoming Memorandum Of Understanding, september 1989.

AZERBEIDZJAN

Wapenleveranties aan Armenië

Nadat eerder de Minister voor GOS-aangelegenheden, [REDACTED] melding had gemaakt van wapenleveranties aan Armenië in de periode 1994 tot 1996, heeft Minister van Defensie [REDACTED] dit intussen bevestigd. De precieze samenstelling van deze leveranties, die naar verluidt via Iran hebben plaatsgevonden, is niet geheel duidelijk maar het zou onder andere gaan om 84 T-72 tanks en 50 gepantserde infanterievoertuigen. Volgens [REDACTED] is er inmiddels een onderzoek gestart. Mocht Armenië inderdaad deze wapens hebben ontvangen dan is het de vraag wat er verder met de systemen is gebeurd. Het doorsturen van de wapens aan de opstandelingen in Nagorno-Karabach behoort zeker tot de mogelijkheden, maar ook het compenseren van Armeense oorlogsverliezen in de strijd met Azerbeidzjan. De Minister van Buitenlandse Zaken van Azerbeidzjan, [REDACTED] heeft intussen de ondertekenaars van het CSE-akkoord opgeroepen een onderzoek te starten naar deze mogelijke "schending van het akkoord". Het Azerbeidzjaanse parlement heeft inmiddels een brief gestuurd naar President [REDACTED] waarin het vraagt om er voor te zorgen dat de wapens weer terugkeren naar Rusland. Volgens het parlement zou dit het vertrouwen in Rusland als lid van de OVSE (Minsk)-werkgroep met betrekking tot de problemen in Nagorno-Karabach ondermijnen.

Armenië heeft de beschuldigingen ontkend en verklaart dat Azerbeidzjan op grote schaal wapens heeft geïmporteerd. Ook Iran ontkent enige betrokkenheid.

Mogelijk hangt deze zaak ook samen een conflict tussen [REDACTED] en de vroegere Minister van Defensie [REDACTED]. De verklaringen van [REDACTED] maken de positie van [REDACTED], die momenteel op de nominatie staat om te worden benoemd tot een soort 'inspecteur-generaal', aanzienlijk zwakker omdat de leveranties zouden zijn uitgevoerd tijdens zijn periode als Minister van Defensie. Het voert echter te ver om de verwickelingen rond de wapenleveranties te zien als een complot tegen [REDACTED].

De wens van de Russische Federatie om te komen tot betere relaties met het olie-rijke Azerbeidzjan is waarschijnlijk een belangrijker beweegreden voor de plotselinge openheid.

IRAN

Betrekkingen met Rusland

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

[REDACTED] Het lijkt voor de hand te liggen dat het hier de eerder gemelde transactie van het SA-10 luchtverdedigingssysteem betreft. Overigens wordt steeds duidelijker dat Iran ook andere typen luchtdoelssystemen evenals gevechtshelicopters in Rusland wil aanschaffen.

[REDACTED]

Consultaties met Syrië

Ondanks berichten dat de relatie tussen Iran en Syrië onlangs plotseling zou zijn verstoord, heeft de Iraanse Minister van Buitenlandse Zaken, [REDACTED] Syrië bezocht; dit primair in het kader van het naderende Iraanse voorzitterschap van de Islamitische Conferentie Organisatie. Er zijn aanwijzingen dat ook is gesproken over de opstelling van Syrië ten aanzien van het onderhandelingsproces met Israël, met name wat de situatie in Zuid-Libanon betreft. Naar verluidt heeft [REDACTED] eerder gemaakte afspraken bekrachtigd die het Iran gemakkelijker moeten maken wapens voor de Hezbollah-strijders in Zuid-Libanon via het vliegveld van Damascus aan te voeren. Dit betekent dat Syrië de betrokkenheid van Iran in Libanon nog steeds tolereert en als drukmiddel in het vredesproces tegenover Israël en de Verenigde Staten blijft hanteren.